

EZK stopt met Kristalprijs en Transparantiebenchmark

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) stopt per 2024 met de Transparantiebenchmark en de daaraan verbonden Kristalprijs.

Met de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) is een groot deel van het bedrijfsleven vanaf boekjaar 2024 verplicht om in het jaarverslag ook te rapporteren over duurzaamheidsaspecten. Die nieuwe Europese richtlijn maakt de Transparantiebenchmark en de Kristalprijs als instrumenten "overbodig", stelt

minister Adriaansens van EZK aan de Tweede Kamer. De Transparantiebenchmark van EZK bestaat vanaf 2004 en brengt elke twee jaar in kaart hoe transparant het Nederlandse bedrijfsleven is met betrekking tot maatschappelijke verslaggeving. De Kristalprijs is door het ministerie ingesteld samen met de NBA, als een jaarlijkse prijs voor het bedrijf met het meest vernieuwende, transparante mvo-jaarverslag. De laatste uitreiking van de Kristalprijs staat gepland voor 28 november 2023.

Accountant kwetsbaar voor opkomst ChatGPT

Beroepen zoals accountant, belastingadviseur, financieel analist, jurist en journalist lopen het meeste risico dat nieuwe AI-toepassingen zoals ChatGPT hun werk zullen gaan overnemen.

Dat blijkt uit eerste studies naar de invloed van de geavanceerde chatbot ChatGPT. De studies zelf zijn deels met behulp van kunstmatige intelligentie verricht. Ontwikkelingen zoals ChatGPT hebben grote gevolgen voor de arbeidsmarkt, menen onderzoekers van GPT-lab OpenAI, Open Research en de universiteit van Pennsylvania. De analyse van taken en vaardigheden van accountants, financieel analisten, belastingadviseurs en wiskundigen, maar ook schrijvers, journalisten en webdesigners, wijst uit dat vooral zulke beroepen zich zorgen moeten maken.

Met handen werken

Volgens de onderzoekers kunnen mensen die met hun handen werken, zoals monteurs, metselaars, koks, horecapersoneel, installateurs, timmerlieden, schilders, loodgieters en slachters ook in de toekomst hun werk blijven doen, want kunstmatige intelligentie kan hun werk niet zomaar vervangen. Maar vooral "beter betaalde banen" bevatten meer taken die zich lenen voor automatisering; dus kunnen machines dat werk eerder overnemen.

De studie noemt geen termijn voor zulke veranderingen op de arbeidsmarkt, maar adviseert beleidsmakers wel om daarop alvast voor te sorteren.

Juristen

Ondertussen is PwC al begonnen met de inzet van een nieuwe AI-chatbot, om de productiviteit bij de juridische praktijk te vergroten. Uiteindelijk moeten er wereldwijd zo'n vierduizend juristen gebruik van gaan maken. De chatbot gebruikt OpenAI en ChatGPT-technologie en is vooral handig voor juristen die grote hoeveelheden tekst moeten produceren of analyseren. Maar ook voor breder juridisch advies zou de chatbot in te zetten zijn. Als het werkt wil PwC de techniek ook gaan gebruiken in de fiscale adviespraktijk. Ook andere zakelijke dienstverleners werken aan de inzet van AI-technologie, bijvoorbeeld voor het opstellen van contracten en memo's.

Expats

Ervaringen van Nederlandse accountants in den vreemde. Dit keer: Frank van Ham, general manager finance & corporate bij Te Whatu Ora, een publieke zorgorganisatie in Wellington, Nieuw-Zeeland.

‘Ik ben minder een Kiwi dan mijn kinderen’

“Voor ik in 2016 emigreerde had ik al een carrière als financial in de private zorg in Nederland opgebouwd. Ik vind het boeiend om te werken in een vakgebied dat maatschappelijke relevantie heeft. Ondanks de uitdaging in het werk, miste er wat. Ik had al langere tijd de wens om naar het buitenland te gaan. In 2016 besloten we de knoop door te hakken. De kinderen waren tien en twaalf jaar. Als we het wilden moest het nu gebeuren. We wilden naar een Angelsaksisch land met veel natuur. Canada en Australië werden overwogen, maar Nieuw-Zeeland had voor mij iets extra's. Toen ik een jaar of tien was vertrok mijn beste vriend met zijn ouders naar Nieuw-Zeeland. Dat is mij altijd bijgebleven.”

Kip-ei

“De stap naar het buitenland is ingewikkeld als je niet als expat voor een corporate werkt. Ik had een immigratievisum voor *skilled worker* aangevraagd. Qua beroep, leeftijd en gezondheid voldeed ik aan de voorwaarden, maar je moet wel een baan vinden die bij je *skills* past om in aanmerking te komen voor een visum. Het is een kip-ei-verhaal. Bij een sollicitatie val je af zonder visum en een visum krijg je alleen als je uitzicht op een baan hebt. Ik had het geluk dat de ceo van het radiologiebedrijf, waar ik solliciteerde voor een cfo-functie, een oud-studiegenoot was van iemand uit mijn netwerk. Dat gaf net het extra duwtje wat ik nodig had om de impasse te doorbreken.

De zorg in Nieuw-Zeeland heeft net als in Nederland veel regels, maar is anders georganiseerd. De belastingen zijn lager en er is geen verplichte zorgverzekering. Daardoor is de capaciteit in de publieke zorg beperkt en is er grotere sociale en economische ongelijkheid. Vanuit mijn rol probeer ik mensen vooruit te laten kijken. Als je in een organisatie werkt die een jaarlijks budget krijgt van de overheid, ontwikkel je een kortetermijnvisie. Daarbij komt dat we jarenlang te weinig geld van de overheid kregen. Mensen in de zorg zijn een beetje murw. Dat zet een rem op de innovatie.

Ik probeer juist dat patroon te doorbreken. Bijvoorbeeld door uit te leggen dat het vervangen van apparatuur ons op termijn geld gaat besparen.”

Wantrouwen

“Er is veel aandacht voor de verhouding tussen verschillende bevolkingsgroepen. Je hebt Maori's, de oorspronkelijke bewoners, Pacifica, dat zijn inwoners afkomstig van de eilanden in de Stille Oceaan en Kiwi's met een Europese achtergrond. Tel daarbij op immigranten uit Azië en India. Het is een heel diverse bevolking, waarmee je ook in de zorg hebt te maken. Veel Maori's hebben een sociale en economische achterstand. Ze wantrouwen de overheid en alles wat daarmee heeft te maken. Je moet rekening houden met hun cultuur en gewoontes, anders komen ze niet naar het ziekenhuis. In Nederland heb je voor familie van patiënten bezoeken. In Nieuw-Zeeland heb je die ook, maar Maori's brengen hun hele familie mee naar het ziekenhuis. Daar moet je dus voor familiekamers zorgen. Ik put uit expertise die ik in Nederland opdeed als cfo. Bij het Alexander Monroe Ziekenhuis, gespecialiseerd in de behandeling van borstkanker, was veel aandacht voor de beleving van de patiënt en de mensen daar direct omheen. Een borstamputatie heeft grote impact op iemands mentale gezondheid. Dan helpt het als je de partner daarbij betreft. Wat betekent het bijvoorbeeld voor de intimiteit in een relatie? Daar kun je budget voor vrijmaken. Als je zorg verleent aan Maori's gebruik je diezelfde focus.

Ik ben niet van plan terug te gaan naar Nederland. Voel ik mij Nieuw Zeelander? Meestal wel, maar ik ben minder een Kiwi dan mijn kinderen. Op sommige momenten blijf je een buitenstaander. Ik heb een paar keer een aardbeving meegemaakt. Anderen weten precies hoe te handelen. Ik mis die reflex. En plaatsnamen of namen van bekende Nieuw-Zeelanders zeggen mij vaak niets. Die moet ik opzoeken. Als we op een verjaardag Trivial Pursuit spelen, ben ik kansloos.”

Rolverdeling mannen en vrouwen houdt arbeidsmarkt krap

De problemen op de Nederlandse arbeidsmarkt blijven bestaan, omdat Nederlandse vrouwen veel meer in deeltijd werken dan vrouwen in andere landen.

Dat blijkt uit de *Women in Work Index* van PwC, een onderzoek naar de positie van vrouwen op de arbeids-

markt in meer dan dertig landen. De traditionele rolverdeling van mannen en vrouwen verdwijnt maar heel langzaam uit de Nederlandse werkcultuur. Door de hoge kosten voor kinderopvang en de belastingdruk voor middeninkomens loont volledig werken amper.

In de andere onderzochte landen hebben veel meer vrouwen een voltijd baan, volgens het wereldwijde onderzoek. De meest recente cijfers komen uit 2021. Van de Nederlandse vrouwen werkte 45 procent in dat jaar voltijds. In bijvoorbeeld België was dat 72 procent. Vrouwen in Slowakije werkten met meer dan 95 procent het vaakst fulltime.

Nederlandse vrouwen hadden wel vaker een fulltime baan dan in eerdere jaren; in 2015 hadden nog geen vier op de tien vrouwen voltijds werk. Wel werken er in Nederland meer vrouwen vergeleken met veel andere landen. Het aantal Nederlandse vrouwen met een deeltijd- of voltijd baan was 80 procent in 2021. Alleen in IJsland (82 procent) en in Zweden (81 procent) hadden vrouwen dat jaar iets vaker een baan.

Verdwijnt straks één op de drie accountants?

Volgens het rapport *The future of work* van het World Economic Forum (WEF) zal het aantal accountants in 2027 in ons land met ruim dertig procent zijn teruggelopen.

In Nederland zou het aantal arbeidskrachten in de komende jaren met ongeveer een vijfde kunnen afnemen, aldus het rapport. De afname bij accountants ligt echter duidelijk hoger, namelijk op 31 procent. Dat is ook duidelijk meer dan wereldwijd (negentien procent afname aan accountants). Bij boekhouders en administrateurs is de verwachte afname nog veel hoger in ons land: 49 procent tegen 29 procent wereldwijd. Automatisering neemt veel werk over, is het idee. De uitkomsten zijn gebaseerd op verwachtingen van ruim achthonderd bedrijven.

Wereldwijd zal in de komende vier jaar bijna een kwart van de banen veranderen, meent het WEF. Liefst 83 miljoen banen zullen verdwijnen, terwijl er 69 miljoen nieuwe ontstaan. Groei in werk is vooral te verwachten rondom AI en machine learning, cybersecurity, duurzaamheid en business intelligence. Voor data-analisten is er volgens het

onderzoek over vijf jaar 34 procent meer werk. Het WEF verwacht ook meer werk in het onderwijs (plus tien procent) en de landbouw (tot dertig procent meer).

Zulke veranderingen stellen wel eisen aan de opleiding van werknemers; gemiddeld zal zestig procent extra training en opleiding nodig hebben om in de toekomst goed het werk te kunnen doen, aldus het WEF-rapport.

Het aantal bij de NBA ingeschreven accountants in ons land is de laatste jaren overigens redelijk stabiel en ligt op ruim 22.000.

Jonge accountants zijn minder sociaal vaardig door corona

Grote accountantsorganisaties in het Verenigd Koninkrijk moeten jonge medewerkers extra trainen, om ze volwaardig te kunnen laten meedraaien in hun teams. Door de coronapandemie zijn ze minder gewend om samen te werken en communicatief minder sterk.

Het viel partners van big four-kantoren op dat junior medewerkers die hun opleiding door de lockdowns noodgedwongen deels vanuit huis moesten volgen, meer moeite hebben met zich aan te passen aan de werkomgeving. Ze zijn minder vaardig in het geven van presentaties of in het zich uitspreken tijdens vergaderingen en bijeenkomsten.

Kantoren zoals Deloitte en PwC zorgen voor extra trainingen, zodat ook deze jonge medewerkers goed in teamverband kunnen opereren. Bij eerdere lichten medewerkers waren zulke trainingen om te kunnen functioneren binnen een corporate omgeving niet nodig, aldus een *managing partner for people and purpose* van Deloitte.

AFM: Geen tijd te verliezen rondom duurzaamheidsinformatie

Beursgenoteerde ondernemingen moeten haast maken met duurzaamheidsinformatie in het jaarverslag, want vanaf 2024 gelden aangescherpte transparatieregels. Met nog ruim een halfjaar te gaan zijn grote stappen nodig, blijkt uit verkennend onderzoek van de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Ook accountants moeten aan de bak.

De toezichthouder bekeek de duurzaamheidsinformatie van 27 onderzochte beursgenoteerde ondernemingen. De helft daarvan zegt te weinig over negatieve effecten op milieu en samenleving en is niet helder over de manier waarop de onderneming klimaatdoelstellingen wil realiseren. De meerderheid van de beursfondsen is onvoldoende transparant over de (financiële) impact van klimaatverandering en de energietransitie op de onderneming.

De inwerkingtreding van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) per 1 januari 2024 betekent dat grote beursfondsen een duurzaamheidsstrategie moeten opstellen of updaten en op basis daarvan processen en systemen moeten inrichten om duurzaamheidsdoelstellingen te kunnen meten en behalen. Het is belangrijk dat ondernemingen hierin tijdig investeren, benadrukt de AFM. Er zijn nog grote stappen nodig om 2024 te kunnen halen.

Verklaring accountant moet begrijpelijker

De nieuwe richtlijn vraagt om een verklaring van een accountant of andere assuranceprovider. Die geeft in eerste instantie *limited assurance* over de duurzaamheidsinformatie van de ondernemingen. Beperkte zekerheid dus, maar het is wel belangrijk dat de accountant de uitdagingen en dilemma's rondom de toepassing van de CSRD in de assuranceverklaring transparant maakt, stelt de AFM. Dat moet zorgen voor meer duidelijkheid over de aard en diepgang van de uitgevoerde werkzaamheden.

Omdat de CSRD straks voor een grotere groep ondernemingen gaat gelden, groeit ook het aantal assurance-opdrachten sterk. Dat vraagt om investeren in voldoende deskundigheid en capaciteit rondom duurzaamheidsverslaggeving en assurance. De AFM verwacht over 2023 een groter aantal vrijwillige controles, waarmee ondernemingen kunnen voorsorteren op de verplichting vanaf boekjaar 2024.

ESG krijgt voortaan vast aandacht in het reguliere onderzoek van de toezichthouder naar verslaggeving en controlekwaliteit. De AFM is voornemens om het thema vanaf 2024 ook mee te nemen in het toezicht op accountantsorganisaties. "Het is goed dat de AFM hiermee het belang onderkent van duurzaamheidsinformatie in jaarverslagen", stelt de NBA in reactie op het onderzoek. De beroepsorganisatie onderschrijft de boodschap dat invoering van de CSRD noopt tot spoedige actie "van harte".